

DİJİTAL BANKACILIK - BANKALARARASI KART MERKEZİ (BKM) GENEL MÜDÜRÜ DR. SONER CANKO İLE RÖPORTAJ

Dijital bankacılık ve açık bankacılık konusundaki görüşleriniz nelerdir? Son yıllarda yaşanan gelişmeler ışığında gerek uluslararası gerekse de ulusal alanda sizin de radarınızda olan gelişmeler veya uygulamalar var mı? Varsa nelerdir?

Hayatımızı birçok yönden etkileyen ve yeni alışkanlıklar kazandıran teknoloji, bankacılık sektörünü de değiştirmeye devam ediyor. Bankaların hayata geçirdikleri dijital bankacılık ve mobil bankacılık hizmetleri, bankalarla müşteriler arasında dijital bir bağ oluşturdu. Daha fazla bireye hizmet sunulmasını sağlayan bu bağ sayesinde finansal katılım artarken, maliyet ve zaman açısından verimlik elde ediliyor. Müşteriler artık tüm bankacılık işlemlerini şubeye gitmeden birkaç tuşlamayla mobil veya internet şubeleri üzerinden kolayca yapabiliyor.

Gelişmiş bir dijital bankacılık sistemine sahip olan ülkemizde, bankaların yatırımları devam ediyor. Türkiye Bankalar Birliği'nin paylaştığı verilere göre, dijital bankacılık kanallarını kullanan müşteri sayısı son bir yılda 39 milyondan yaklaşık 48 milyona yükseldi.

Açık bankacılık ise finans sektörüne finans kurumu olmayan oyuncuların dâhil edilmesini ve yepyeni bir bankacılık döneminin başlamasını ifade ediyor. Banka olmayan finansal kurumlar açık bankacılık sayesinde artık bankaların sahip olduğu bilgilere, müşterilerin izinlerini almak kaydıyla erişerek bunlar üzerinden katma değerli teklifler, öneriler ve çözümler üretebilecek. Açık bankacılık yeni sayılabilecek bir alan ve düzenlemeler eşliğinde yaygınlaşma aşamasına geçmeye hazırlanıyor. Avrupa Birliği, İngiltere, Avustralya, Singapur ve Hong Kong gibi ülkeler, açık bankacılık alanında takip edilmesi ve örnek alınması gereken çalışmalara imza atıyorlar. Avrupa Birliği ve İngiltere gibi pazarlarda PSD2 gibi düzenlemeler açık bankacılığın yaygınlaşmasını olumlu etkilerken, bankaların aldığı inisiyatiflerin hızlandırıcı etki yaptığı pazarlar da bulunuyor.

Bütün bunları bir araya getirdiğimizde yakın gelecekte bireylerin hayatında nelerin değiştiğine bakacak olursak; artık bu bireylerin telekom operatörleri, perakendeciler, sigorta şirketleri gibi kurumlar ve fintech'ler aracılığıyla da finans hizmetlerine erişebilecekleri bir dünyaya doğru ilerlediğimizi söyleyebiliriz. Finansal teknolojiler konusundaki girişimlerin de açık bankacılık avantajlarını kullanarak toplumda finansal erişimi daha fazla sağlayacaklarını öngörüyoruz.

Geçtiğimiz günlerde İsviçre'de finans tarihine geçecek bir karar alındı. İsviçre Finansal Piyasalar Denetleme Kurumu – FINMA, İsviçre'nin yüksek profilli bankaları tarafından desteklenen her iki kuruluş Seba ve Sygnum'a kripto bankacılığı konusunda çalışmak üzere lisans onayı verdi. Böylece Seba ve Sygnum, bu konuda dünyada lisans alabilen ilk kuruluşlar oldular. Buna ek olarak, Facebook'un güçlü bir konsorsiyumla dünya genelinde kullanıma sokmak istediği kripto parası Libra ve Binance'in, ülke para birimlerine endeksenerek yerelleştirilebilen stablecoin (stabil dijital para) projesi Venus gibi gelişmeler de finans sektörünü farklı yönler götürebilir.

Bankacılığın yeni bir döneme girdiğine tanık oluyoruz. Sizin de yakından takip ettiğinizi bildiğim bir konu hakkında soru sormak isterim; geçtiğimiz günlerde Hong Kong finansal otoritesi HKMA virtual bankalara lisans verdi. Bu gelişmeyi nasıl değerlendiriyorsunuz, sizce gelecekte dijital bankacılığın yönü ne olacak? Önümüzdeki günlerde Türkiye'de bu şekilde bir gelişme görebilir miyiz?

2008 sonrasında değişen finans sisteminde artık daha fazla rekabet, daha fazla inovasyon ve bunlarla beraber finansal sektördeki kırılmalıkların azaltıldığı daha sürdürülebilir bir yapının sağlanması gerekiyor. Finans ve teknolojiyi bir araya getiren önemli düşünürlerden biri olan Chris Skinner, bir yazısında dünya üzerinde bulunan 200 para birimi ve 35 bin bankanın gerekliliğini sorguluyor. Kaldı ki, rakamlar ortada olmasına rağmen yurt dışına para göndermek istediğinizde uzun süreli gecikmeler veya yüksek maliyetlerle karşılaşmanız muhtemel. Chris Skinner'ın ortaya koyduğu sorunun çözümü; finans kuruluşlarının ve yeni nesil oyuncuların yeni teknolojilerden yararlanarak geliştireceği ürün ve hizmetler olacak. Ülkemizde de örneklerini gördüğümüz dijital bankacılık, dünyada giderek değerlenen bir model haline geldi. Öyle ki, N26 ve Monzo gibi popüler dijital bankacılık uygulamaları birden çok ülkede lisans alarak uluslararası yaygınlaşma amaçlarını gerçekleştirdiler. Bu yaygınlaşmayla beraber uluslararası işlemlerin kolayca yapıldığı bir döneme gireceğiz. Zaten verimlilik ve teknoloji bunu gerektiriyor.

Oluşan bu yeni bankacılık dünyasında inovatif çözümler müşterilerin hayatını kolaylaştırırken, pazardaki rekabeti de artırıyor. Hong Kong'daki gelişmeyi fintech'ler ve teknoloji şirketlerinin finans sektörü ile olan ilişkisinin vücut bulması olarak değerlendirebiliriz. Benzer gelişmeleri Londra ve Singapur gibi önemli fintech merkezlerinde de duymaya devam ediyoruz.

Ülkemizde 2013 yılında yürürlüğe giren 6493 sayılı Kanun ile elektronik para ve ödeme kuruluşlarının finans ekosistemine girmelerinin önü açıldı. Böylece ülkemizdeki banka dışı kurumlar da artık finansal hizmet sunabilir hale geldiler. Dünyadaki en iyi uygulamaları yakından takip eden düzenleyicilerin, önümüzdeki dönemde pazarın yerel dinamiklerini göz ederek gerekli adımları atacaklarına inanıyoruz.

BKM olarak Türkiye Finansal Teknolojiler Girişimcilik Ekosistemi'nin sağlıklı büyümesi için gereken tüm yapı taşlarını bir araya getirmeyi amaçladık. Eğitim, girişim ve veri analizi konularında uzman, bu alanlara gönül vermiş öncü isimlerle yola çıkarak Fintech İstanbul Platformu'nu hayata geçirdik.

Ödeme sistemlerinin gerek ulusal gerekse de uluslararası alandaki gelişimi konusunda ne düşünüyorsunuz? Dünya karşılaştırması yaptığınızda bu konuda Türkiye'yi nerede görüyorsunuz?

Günümüzde ödeme sistemlerindeki gelişimin katalizörleri arasında dijital dönüşüm, yenilikçi deneyimler ve düzenlemeler üçlüsünü görüyoruz. Bu anlamda Çin ve Hindistan öne çıkan ve bizim de yakından takip ettiğimiz pazarlar arasında yer alıyor. Dünyanın en kalabalık nüfusuna sahip Çin’de Alibaba ve Tencent gibi dev kurumların hayata geçirdikleri mobil ödeme yöntemleri, kart ve POS ekosisteminin önüne geçerek ülkede ödeme sistemlerini yeni bir yapıya dönüştürdü. Bu iki şirket kullanıcı sayılarında 1 milyar adede doğru ilerliyorlar. Ödemelerde ağırlıklı olarak QR kod tercih edilirken NFC tabanlı mobil temassız ödemeler de bir diğer alternatif olarak göze çarpıyor. Bir diğer kalabalık nüfus olan Hindistan’da ise hükümetin başlattığı “Dijital Hindistan” programıyla banka hesabı olan nüfusun oranı yüzde 80 seviyelerine ulaştı. Bu gelişmeyle beraber nakitsiz bir toplum olma yolunda hızla ilerleyen Hindistan’da yenilikçi ödeme yöntemlerinin ortaya çıkması için bir fırsat doğdu.

Türkiye, özellikle ödeme teknolojileri konusunda bölgesinde örnek gösterilen bir ülke. Değerli banka yöneticileri ve inovatif bakış açıları sayesinde ödeme sistemleri konusunda çok iyi işler yaptığımızı söyleyebilirim. Bankaların bu kadar güçlü olduğu bir pazarda global oyuncuların henüz neden girmediklerini analiz ettiğim Medium yazısına [linkten](#) ulaşabilirsiniz.

Nakitsiz ödemelerde geleceğin yöntemini yaratmak vizyonuyla biz de BKM olarak dijital cüzdanımız BKM Express ve Türkiye’nin Ödeme Yöntemi TROY gibi ürünlerimizi geliştirecek projelerimizin yanı sıra blockchain, nesnelere interneti ve yapay zekâ gibi farklı teknolojiler konusunda da çalışarak geleceğe yatırım yapıyoruz.

Yazdığınız yazılardan birisinde yeni nesil bankacılık uygulamalarında banka dışı finansal kurumların açılımlarından bahsetmişsiniz. Bankacılıktaki mevcut iş modelleri, çalışan profilleri, müşteri deneyimi, sunulan ürünlerin çeşitliliği vb. önemli hususlar düşünüldüğünde banka dışı kurumların da finans piyasalarına girmesi bankacılığı ne şekilde etkileyecektir?

Finans sektörü, fintech’lerin katılımıyla dönüşüme girmişken şimdi de açık bankacılık ile finans dışı kurumların da dâhil olduğu yepyeni bir forma ulaşacak. Bu değişim esnasında sunulan hizmetler hem teknoloji hem de yeni iş fikirleri çerçevesinde şekilleniyor. Yeni nesil bankacılık uygulamaları, büyük veri ve yapay zekâ gibi teknolojilerin de yardımıyla müşterilerine daha özelleştirilmiş deneyimler sunuyor. Finansın geleceği konusunda bizlere fikir veren bu gelişmeleri, yeni iş birliği fırsatları olarak değerlendirebiliriz. Örneğin; bir müşterinin üç farklı bankadaki ödeme verilerini toplayan bir açık bankacılık uygulaması,

müşterisine yatırımlarını nasıl değerlendirebileceği, bütçesini nasıl daha iyi yönetebileceği gibi yönlendirmeler yapabilecek. Bu tarz katma değerli hizmetler sunan, iş birliğine önem veren, genç, dinamik ve teknolojiyle büyümüş çalışanlara sahip fintech'lerin finansal katılımı ve pazardaki rekabet düzeyini artıracığı söylenebilir.

Bu da demek oluyor ki geleceğin bankacılığı, bizim alıştığımız türden bankaların büyük binalarında veya şubelerinde değil, sevdiğimiz perakendecilerin veya telekom operatörlerimizin mobil uygulamalarında da yapılabilecek.

Finansal teknoloji (fintech) alanında çalışan girişim şirketleri (start-up) Sizce hangi finansal çözümlere ağırlık vermeli? Sizin fırsat gördüğünüz pazarlar veya sektörler nelerdir?

Tüm dünyada ticaret savaşları yaşandığı gibi finansal teknolojiler konusunda da bir üstünlük yarışı var. Bir yandan Uzak Doğu'da Çinli firmalardan, bir yandan da AB içerisindeki Almanya, Hollanda ve Fransa'dan girişimler görüyoruz. Ayrıca Kuzey Amerika'da başta teknoloji şirketleri olmak üzere ciddi hamleler gerçekleştirildiğini gözlemliyoruz. Özellikle açık bankacılık, blockchain, yapay zekâ, nesnelere interneti ve biyometri gibi teknolojiler geleceğin finans sektörünün temellerini oluşturacak. Ülkemizdeki fintech girişimleri, Londra ve Uzak Doğu gibi finansal teknoloji merkezlerindeki gelişmeleri takip ederek, ana gündem maddeleri haline getirmeliler. Gelişen teknolojiyle birlikte nakit ödemeler yerini kartlı ve mobil ödemelere bırakıyor. Akıllı telefon kullanımının yaygınlaşması, finansal erişimi artırarak fintech'ler için ciddi bir avantaja dönüşüyor. Ödemelerin yanı sıra borç verme, kişisel finans yönetimi, sigorta, varlık yönetimi, regtech ve uluslararası para transferleri alanlarında fırsatlar oluşuyor. Dijital kanallar üzerinden sunulacak rekabetçi hizmetler, fintech'ler için "unicorn" olma veya uluslararası iş birliklerinin altına imza atma kapısını açabilir.

Finansal piyasalardaki yasal düzenlemelerin teknolojinin gerisinde kalmasını nasıl değerlendiriyorsunuz?

Finans sektörünün gelişerek daha verimli bir hale gelmesi için yeni teknolojilerin denenmesi ve yaygınlaşması büyük önem taşıyor. Teknolojiye büyük bütçeler ayıran bankalar ve teknoloji odaklı çözümler sunan fintech'ler kullanıcılara daha verimli hizmet verme konusunda yarış halindedir. Dünyadaki gelişmelere baktığımızda düzenleyici aksiyonlarının, inovasyonların ardından geldiğini görüyoruz. Bunu, teknolojinin yaygınlaşmasına engel oluşturmaması

açısından yapıcı bir yaklaşım olarak değerlendiriyoruz. Düzenleyicilerin teknolojinin çok hızlı geliştiği bu yeni dünyaya uyum sağlaması, finans dünyasının geleceğinde belirleyici rol oynayacaktır.

Özellikle kişisel verilerin öneminin arttığı son yıllarda düzenleyicilerin aldıkları kararların yeni teknolojilerin işleyiş biçimine olumlu ve olumsuz etkileri olmuştur. GDPR ve KVKK gibi düzenlemeler, müşteri verilerinin mahremiyetini güvence altına alırken, Hindistan Merkez Bankası'nın aldığı aksiyon büyük oyuncuların bile aldığı kararlarını gözden geçirmelerine sebep olmuştur. Avrupa'da PSD2, ülkemizde 6493 sayılı Kanun gibi düzenlemeler ise rekabet ortamını ve inovasyonu artıran, daha fazla bireye finansal hizmet ulaştırılmasının önünü açan yapıcı düzenlemeler olarak dikkat çekmektedir.

Bulduğunuz konum ve Blockchain Türkiye platformuna olan katkınız düşünüldüğünde son sorum geleceğe yönelik beklentileriniz üzerine olacak. Bu noktada size birbiriyle bağlantılı 2 soru yöneltmek isterim. Birinci sorum; bundan 10 yıl sonra finans sektöründe sizce hangi uygulamalar, hangi finansal çözümler trend olacak? Müşteri olarak bizleri neler bekliyor? Bankalar hangi konularda kendilerini geliştirmek zorunda kalacaklar? İkinci sorum; blockchain teknolojisi ve kripto paraların bu gelişim ve değişim sürecine etkisi neler olacak? Kripto paralarla birlikte ödeme sistemlerinde, yatırım alışkanlıklarında veya başka alanlarda değişiklikler göreceğiz miyiz? Blockchain teknolojisi dijital bankacılığı hangi alanlarda ve hangi ölçekte etkileyecek?

Dijital dönüşüm başta ödemeler olmak üzere finansın tüm başlıklarında hızlı biçimde yaşanıyor. Önümüzdeki 10 yıl içerisinde sesli asistanlar tarafından yapılacak ödemelerin, biyometrik ve giyilebilir ödemelerin yaygınlaşmasını bekliyoruz. Buna karşın, mobil cüzdanların en yaygın kullanılan ödeme aracı olacağını öngörüyoruz. Bunun yanı sıra açık bankacılık tabanlı kişisel finans uygulamalarının, yapay zekâ destekli yatırım danışmanlarının hayatımızın vazgeçilmez parçalarına dönüştüğü bir dünya bence hayal değil.

Temel bir değişim geçiren finans sektörünün en büyük ihtiyaçlarından biri de güven. Biz BKM olarak blockchain teknolojisini "güven makinesi" olarak tanımlamayı tercih ediyoruz. Potansiyeline inandığımız bu teknolojiyi yakından takip ederek kavram ispatı çalışmalarıyla gelecekte kendi iş alanlarımızda uygulanabilirliğini test ediyoruz. Blockchain teknolojisinin istenilen seviyeye gelmesi için ciddi bir ekosistem ihtiyacı olduğu aşikâr. Merkez bankaları, bankalar, fintech'ler ve diğer sektör oyuncuları daha çok iş birliği yaparak teknolojinin

sunduğu nimetlerden beraber faydalanacaklardır. Blockchain Türkiye Platformu (BCTR) olarak, ülkemizde blockchain teknolojisinin ihtiyaç duyduğu ekosistemi oluşturmayı hedefliyoruz. Bugün birbirinden farklı sektörlerden yaklaşık 70 kuruluş, BCTR bünyesinde, Türkiye'nin blockchain teknolojisinde öncü ülkelerden biri olması için çalışmalarına devam ediyor.

Blockchain tabanlı finansal hizmetler sayesinde müşterileri daha güvenli, verimli ve kolay bir hayat beklediğini söyleyebiliriz. Bundan 10 yıl önce bitcoin ile hayatımıza giren blockchain teknolojisi, bugün merkez bankalarının üzerine çalıştığı dijital paraların da temelini oluşturuyor. Gerçekleştirilen kavram ispatı çalışmalarından çıkan sonuçlar, finansal işlemlerde gecikme ve masrafların önemli ölçüde azaltılabileceğini gösteriyor. Özellikle uluslararası para transferlerinin, blockchain etkisinin en güçlü şekilde hissedileceği alan olması bekleniyor. Bunun dışında ticaret finansmanı, dijital kimlik, tedarik zinciri ve sigortacılık gibi alanlarda da blockchain etkisinin yüksek olacağı öngörülüyor. Geniş kullanıcı kitlelerine sahip büyük teknoloji firmalarının blockchain teknolojisine olan ilgilerinin de farkındayız.

Blockchain teknolojisini daha iyi anlamak için yeni bakış açıları kazanmak ve denemeler yapmak gerekiyor. BKM olarak blockchain ile ilgili somut adımlar atmaya devam ediyoruz. İki buçuk sene önce hayata geçirdiğimiz ve çalışma arkadaşlarımızın kullanımına sunduğumuz BBN isimli kurumsal sadakat uygulamamızdan sonra, blockchain tabanlı ikinci ürünümüz olan belgem.io'yu da geçtiğimiz yıl hayata geçirdik. Bunların yanı sıra blockchain bilincini artırmak için Blockchain 101 kitabını, kavram ispatı çalışmalarımızda edindiğimiz tecrübelerimizin raporları olan Keşif: Blockchain'in Sırları ve Herkes için Blockchain'i ekosistemle paylaştık. Blockchain Türkiye Platformu'ndaki her bir çalışma grubu ise blockchain konusunda merak edilen dijital kimlik ve blockchain regülasyonları gibi çeşitli alt başlıklarda özel raporlar üretti.

[Bankacılık, Finans ve Sigortacılık Çalışma Grubu: Dijital Kimlik Raporu](#)

[Üretim, Lojistik ve Ulaşım Çalışma Grubu: Tedarikçi Tanıma Platformu Raporu](#)

[Hukuk, Düzenlemeler ve Kamu İlişkileri Çalışma Grubu: Dünyada Blokzinciri Regülasyonları ve Uygulama Örnekleri](#)

[Hukuk, Düzenlemeler ve Kamu İlişkileri Çalışma Grubu: Blokzinciri Teknolojisi Terminoloji Çalışması](#)

[Teknoloji, Eğitim ve Etkinlikler Çalışma Grubu: Blockchain için Kavramsal Mimari](#)